

Exam Code: 116404

Paper Code: 4140

Programme: Bachelor of Arts (Journalism and Mass

Communication) Semester: IV

Course Title: Media: Business Communication

Course Code: BJML-4311

Time Allowed: 3 Hours

Maximum Marks: 80

Note: Attempt five questions in all, selecting at least one question from each section. Fifth question may be attempted from any section. Each question carries 16 marks.

Section – A

1. Discuss Business Communication. Also discuss role and importance of communication in business organisation.
2. Explain the process of business communication.

Section – B

3. Explain Verbal and Non – Verbal communication in detail.
4. Write a note on:
 - a) Vertical and Horizontal Communication
 - b) Upward and Downward Communication

Section – C

5. Discuss various types of business letters.
6. Explain various principles of letter writing.

Section – D

7. What is the importance of Cross Cultural Communication in business organisation?
8. Explain the importance of dressing, manners and etiquettes in Business Communication.

Exam Code: 116404
(20)

Paper Code: 4141

Programme: Bachelor of Arts (Journalism and Mass
Communication) Semester-IV

Course Title: Programme Formats: Radio and TV

Course Code: BJML-4312

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question is of 16 marks.

Section-I

1. Discuss any two Radio programme formats in detail.
2. Write a detailed note on "Writing for the ear".

Section-II

3. Discuss need and importance of good presentation for radio and television?
4. Discuss the following in detail:
 - (a) Use of Silence
 - (b) Rapport with the listener

Section-III

5. What is the role and importance of radio in information and entertainment sector?

6. What is channel identity and what is importance of listeners and target audience?

Section- IV

7. What is story packaging? What is its need and importance in news production?
8. What are the skills required for anchoring live shows?

Exam Code: 116404

Paper Code: 4142

Programme: Bachelor of Arts (Journalism and Mass
Communication) Semester: IV

Course Title: Video Production: Idea to Screen

Course Code: BJML-4313 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Maximum Marks: 80

Note: Attempt five questions in all, selecting at least one question from each section. Fifth question may be attempted from any section. Each question carries 16 marks.

Section A

1. Discuss in detail the different types of camera shots and movements?
2. Describe the technique of Three Point Lighting.

Section B

3. What is the role and significance of script in video production?
4. Explain the significance of storyboard in video production.

Section C

5. Describe the importance of video editing in video production?
6. Describe in detail the process of Non-Linear editing.

Section D

7. Discuss the role of research in video production.
8. What is the role of field testing during the initial stage of production?

Exam Code: 116404

Paper Code: 4143

**Programme: Bachelor of Arts (Journalism and Mass
Communication) Semester: IV**

Course Title: Folk Media

Course Code: BJML-4314 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Maximum Marks: 80

Note: Attempt five questions in all, selecting at least one question from each section. Fifth question may be attempted from any section. Each question carries 16 marks.

Section – A

- Q1. 'Media never dies.' Explain this statement in the context of folk media.
- Q2. Classify the different types of folk media in India and discuss the unique characteristics of each category with suitable examples.

Section – B

- Q3. Write notes on: a) Ramlila b) Puppetry
- Q4. Critically evaluate the relevance of Indian folk forms in preserving traditional knowledge and social values in contemporary times.

Section – C

- Q5. Examine how the combination of folk media and mass media can create more effective communication strategies in rural India.
- Q6. Discuss the flexibility of folk media in adapting and addressing to the needs of society. Give examples to support your answer.

Section – D

- Q7. Discuss the significance of Punjabi folk forms in preserving the cultural identity of Punjab.
- Q8. Explain the working of PIB and Bureau of Outreach and Communication in detail.

Exam Code: 116404

Paper Code: 4144

Programme: Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)

Semester-IV

Course Title: Advertising: Concepts and Principles

Course Code: BJML-4315

Time Allowed: 3 hrs

Max. Marks: 80

Note: Attempt five questions, selecting atleast one from each Section and fifth question can be attempted from any Section. Each question carries 16 marks.

Section-A

1. Define the concept of Advertising and explain AIDA model with its relevance in Advertising.
2. Throw light upon the growth of Advertising in India.

Section-B

3. Discuss the need of advertising for a successful Start-up.
4. Which are the various Functions of Advertising? Discuss with suitable examples.

Section-C

5. What are Commercial and Non-Commercial ads?
6. Why it is important for Govt to give advertisements in various media Channel? Also highlight the present scenario of Govt. advertising in India.

Section-D

7. Explain the relevant theories of Advertising.
8. Comment upon the role of advertising in the development of a country like India.

Paper Code : 9402.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts ✓	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices)	112704	
Bachelor of Vocation (Animation)	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology)	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health)	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113004	
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112904	

Semester -IV

Course Title: Environmental Studies (Compulsory)

Time Allowed: 3 Hrs.

Max Marks: 60

PART - A

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 8 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइये।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 8 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ੫ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

Paper Code : 4105

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing) ✓	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management) ✓	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices) ✓	112704	
Bachelor of Vocation (Animation) ✓	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology) ✓	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health) ✓	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness) ✓	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism) ✓	113004	✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science) ✓	112904	

Semester -IV**Course Title: Environmental Studies (Compulsory)****(240)****Time Allowed: 3 Hrs.****Max Marks: 30**

PART - A

**Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 2 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.**

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइए।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ਏ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 2 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।